FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F.G. JACOBS
fremsat den 20. marts 2003 [1]

1. Dette er en appel til prøvelse af dom afsagt af Retten i Første Instans (Fjerde Udvidede Afdeling) [2], som ikke gav Christina Kik medhold i en sag, hun havde anlagt mod Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design) (herefter »Harmoniseringskontoret«), i hvilken hun i det væsentlige anfægtede Harmoniseringskontorets sprogordning.

De relevante bestemmelser

2. Artikel 290 EF (tidl. EF-traktatens artikel 217) har følgende ordlyd:

»Med forbehold af de i Domstolens procesreglement fastsatte bestemmelser fastlægger Rådet med enstemmighed den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område« [3].

3. Rådets forordning nr. 1 af 15. april 1958 om den ordning, der skal gælde for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på det sproglige område [4], var baseret på den bestemmelse, der nu er artikel 290 EF. Ordlyden af præamblen er følgende:

»Under henvisning til traktatens artikel 217, hvorefter Rådet, med forbehold af de i Domstolens procesreglement fastsatte bestemmelser, med enstemmighed fastlægger den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område [...]«

4. Artikel 1 i forordning nr. 1 har nu følgende ordlyd:

»De officielle sprog og arbejdssprogene for Unionens institutioner er dansk, engelsk, fransk, finsk, græsk, italiensk, nederlandsk, portugisisk, spansk, svensk og tysk.«

1 — Originalsprog: engelsk.

2 — Dom af 12.7.2001, sag T-120/99, Kik mod KHIM, Sml. II, s. 2235.

3 — Artikel 290 EF er blevet ændret ved Nice-traktaten, således at den henviser til Domstolens statut og ikke til dens procesreglement.

4 — EFT 1952-1958, s. 59, som ændret ved diverse senere tiltrædelsestraktater, senest ved akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21), som tilpasset ved Rådets afgørelse nr. 95/1/EF, Euratom, EKSF af 1.1.1995 om tilpasning af retsakterne vedrørende nye medlemsstaters tiltrædelse af Den Europæiske Union (EFT L 1, s. 1).

5. Artikel 2 i forordning nr. 1 har følgende ordlyd:

»Dokumenter, som en medlemsstat eller en person, der er undergivet en medlemsstats jurisdiktion retter til Fællesskabets institutioner, kan efter afsenderens valg affattes på et af de officielle sprog. Svaret skal affattes på det samme sprog.«

6. I henhold til artikel 5 skal *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (nu *Den Europæiske Unions Tidende*) udkomme på de elleve officielle sprog.

7. Harmoniseringskontoret blev oprettet i medfør af Rådets forordning (EF) nr. 40/94 af 20. december 1993 om EF-varemærker [5] (herefter »forordningen« eller »forordning nr. 40/94«).

8. Ellevte betragtning til forordningen har følgende ordlyd:

»Den materielle varemærkeret, som indføres ved denne forordning, gør det nødvendigt, at der for hvert enkelt varemærkes vedkommende gennemføres administrative foranstaltninger på fællesskabsplan. Det er derfor nødvendigt, under bevarelse af Fællesskabets nuværende institutionelle struktur og ligevægten mellem beføjelserne, at oprette et fagligt uafhængigt kontor for harmonisering i det indre marked (varemærker, mønstre og modeller) med den fornødne juridiske, administrative og finansielle selvstændighed. Hertil er det nødvendigt og hensigtsmæssigt at give det form af et fællesskabsorgan med status som juridisk person, der udøver de handlingsbeføjelser, som er tillagt det i denne forordning, inden for rammerne af fællesskabsretten og uden at indskrænke de beføjelser, der er tillagt Fællesskabets institutioner.«

9. Anvendelsen af sprog i sager ved Harmoniseringskontoret reguleres af forordningens artikel 115. Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

»1. Ansøgningen om registrering af et EF-varemærke indgives på et af Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog.

2. Harmoniseringskontorets sprog er engelsk, fransk, italiensk, spansk og tysk.

3. Ansøgeren skal angive et andet af Harmoniseringskontorets sprog, som han ind-

5 — EFT 1994 L 11, s. 1.

villiger i anvendelsen af som eventuelt behandlingssprog i indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager.

Er ansøgningen ikke indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog, skal Harmoniseringskontoret sørge for oversættelsen af ansøgningen som beskrevet i artikel 26, stk. 1, til det af ansøgeren angivne sprog.

4. Angår Harmoniseringskontorets sagsbehandling kun EF-varemærkeansøgeren, anvender Harmoniseringskontoret det sprog, på hvilket ansøgningen om registrering af EF-varemærket er indgivet. Er ansøgningen ikke indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog, kan Harmoniseringskontoret sende skriftlige meddelelser til ansøgeren på det andet sprog, som denne har angivet i ansøgningen.

5. Indsigelse eller begæring om et EF-varemærkes fortabelse eller ugyldighed indgives på et af Harmoniseringskontorets sprog.

6. Hvis det sprog, der efter stk. 5 er valgt til indsigelsen eller begæringen om fortabelse eller ugyldighed, er det sprog, EF-varemærkeansøgningen er indgivet på, eller det andet sprog, der blev angivet ved ansøgningens indgivelse, er dette sprog behandlingssproget.

Hvis det sprog, der efter stk. 5 er valgt til indsigelsen eller begæringen om fortabelse eller ugyldighed, hverken er det sprog, varemærkeansøgningen er indgivet på, eller det andet sprog, der blev angivet ved ansøgningens indgivelse, skal indsigeren eller den, der indgiver begæring om EF-varemærkets fortabelse eller ugyldighed, for egen regning fremskaffe en oversættelse af indsigelsen eller begæringen enten til varemærkeansøgningens sprog, hvis dette er et af Harmoniseringskontorets sprog, eller til det andet sprog, der blev angivet ved varemærkeansøgningens indgivelse. Oversættelsen skal indgives inden for en frist, som fastsættes i gennemførelsesforordningen. Behandlingssproget er derefter det sprog, som oversættelsen foreligger på.

7. Parterne i indsigelses-, fortabelses-, ugyldigheds- og appelsager kan træffe aftale om at anvende et andet af Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog som behandlingssprog.«

10. Artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i Kommissionens forordning (EF) nr. 2868/95 af 13. december 1995 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EF) nr. 40/94 [6] gentager den i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 fastsatte forpligtelse til i registreringsansøgningen at angive et »andet sprog«.

6 — EFT L 303, s. 1.

Tvistens baggrund

11. Appellanten, der var advokat og varemærkeagent i Nederlandene i et firma, der er specialiseret inden for industriel ejendomsret, indgav den 15. maj 1996 i henhold til forordning nr. 40/94 en ansøgning til Harmoniseringskontoret om registrering af et ordmærke som EF-varemærke. Der blev ansøgt om registrering af ordet KIK. Appellanten angav i sin ansøgning, der var affattet på nederlandsk, nederlandsk som det »andet sprog«.

12. Ved afgørelse af 20. marts 1998 afviste Harmoniseringskontoret ansøgningen med den begrundelse, at en formforskrift, hvorefter ansøgeren skal angive tysk, engelsk, spansk, fransk eller italiensk som det »andet sprog«, ikke var opfyldt. Sagsøgeren påklagede denne afgørelse, bl.a. under anbringende af, at den var ulovlig, idet den havde hjemmel i ulovlige bestemmelser. Harmoniseringskontorets appelkammer afviste klagen ved afgørelse af 19. marts 1999 (herefter »den anfægtede afgørelse«) med den begrundelse, at eftersom appellanten som det »andet sprog« havde angivet det samme sprog, som hun havde anvendt ved indgivelsen af registreringsansøgningen, var ansøgningen behæftet med en formel mangel, og dette uafhængigt af den anden fejl, som bestod i, at hun ikke havde angivet et af Harmoniseringskontorets fem sprog som det »andet sprog«. I den anfægtede afgørelse havde appelkammeret ligeledes anført, at Harmoniseringskontoret, herunder dets appelkamre, alene kan anvende forordningen, selv i tilfælde hvor det har den opfattelse, at forordningen ikke er i overensstemmelse med primær fællesskabsret.

13. Christina Kik indbragte sagen for Retten i Første Instans, hvor hun nedlagde påstand om, at den anfægtede afgørelse skulle annulleres eller ændres, eftersom Harmoniseringskontoret havde tilsidesat forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 12 EF, principalt fordi kontoret ikke havde undladt at anvende artikel 115 i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95 på grund af deres diskriminerende karakter i strid med artikel 12 EF og artikel 1 i forordning nr. 1, og subsidiært fordi den anfægtede afgørelse krævede, at det andet sprog skulle være et af Harmoniseringskontorets sprog. Sagsøgeren blev støttet af Den Hellenske Republik og Harmoniseringskontoret af Rådet og Kongeriget Spanien.

Rettens dom

14. Retten tog først stilling til Harmoniseringskontorets påstand om, at anbringendet om, at forordningens artikel 115, stk. 3 — som lå til grund for den anfægtede afgørelse — var ulovlig, skulle afvises. Harmoniseringskontoret gjorde gældende, at selv hvis Retten fastslog, at begrænsningen af de sproglige valgmuligheder i forordningens artikel 115 var ulovlig, kunne dette ikke føre til, at den anfægtede afgørelse skulle annulleres, eftersom Harmoniseringskontoret ikke havde afvist sagsøgerens regi-

streringsansøgning, fordi hun ikke havde angivet et af Harmoniseringskontorets sprog som et »andet sprog«, men fordi hun overhovedet ikke havde valgt et »andet sprog«. Sagsøgerens ulovlighedsindsigelse kunne derfor ikke antages til realitetsbehandling, idet der ikke var nogen retlig forbindelse mellem den anfægtede afgørelse og den bestemmelse, som indsigelsen var rettet mod.

15. Retten tog ikke denne påstand til følge, idet den bemærkede, at det var bestemmelsen, der kommer til udtryk i forordningens artikel 115, stk, 3, hvorefter ansøgeren skal indvillige i ikke automatisk at have ret til at tage del i alle sager ved Harmoniseringskontoret på ansøgningens sprog, der var den umiddelbare hjemmel for appelkammerets afgørelse, og som var anfægtet ved sagsøgerens ulovlighedsindsigelse. Vedrørende spørgsmålet om afvisning af sagen konkluderede Retten følgende:

»32 Det fremgår af ovenstående, at i det omfang den ulovlighedsindsigelse, som sagsøgeren har gjort gældende til støtte for sin påstand om annullation eller ændring af den anfægtede afgørelse, angår forpligtelsen i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95, kan den antages til realitetsbehandling. I dette omfang udstrækker genstanden for ulovlighedsindsigelsen sig til forpligtelsen i disse bestemmelser, således som den er tydeliggjort, for så vidt angår rækkevidde og retlige virkninger, ved visse af de andre stykker i artikel 115 i forordning nr. 40/94.

33 I det omfang den ulovlighedsindsigelse, som sagsøgeren har gjort gældende, angår den resterende del af artikel 115 i forordning nr. 40/94, må den derimod afvises. De bestemmelser, der findes i den resterende del af artikel 115, har nemlig på ingen måde været hjemmel for den anfægtede afgørelse, idet afgørelsen alene har angået en registreringsansøgning og ansøgerens forpligtelse til at angive et andet sprog, som ansøgeren indvilliger i kan anvendes som eventuelt [behandlingssprog] for de indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, der kan blive indledt mod ham.«

16. Hvad angik realiteten konstaterede Retten, at søgsmålet var støttet på et enkelt anbringende, nemlig om en tilsidesættelse af forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 12 EF.

17. Først bemærkede Retten, at undersøgeren og appelkammeret, i modsætning til det af sagsøgeren anførte, ikke havde kompetence til at beslutte at undlade at anvende bestemmelserne i artikel 115, stk. 3, i forordningen og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95.

18. Hvad angik den påståede konflikt mellem dels artikel 115 i forordning nr. 40/94, og dels artikel 12 EF, sammenholdt med artikel 1 i forordning nr. 1, bemærkede Retten følgende:»[...] forordning nr. 1 [er] alene [...] en afledt retsakt, der har hjemmel i traktatens artikel 217. At påstå, som sagsøgeren har gjort det, at forordning nr. 1 præcist udtrykker et ufravigeligt fællesskabsretligt princip om ligestilling mellem sprogene, som heller ikke kan fraviges ved en senere forordning fra Rådet, er ensbetydende med, at der ses bort fra, at der er tale om afledt ret. Det skal for det andet anføres, at medlemsstaterne ikke i traktaten har fastsat en sprogordning for Fællesskabets institutioner og organer, men at traktatens artikel 217 lader det være op til Rådet ved enstemmighed at fastsætte eller ændre institutionernes sprogordning og indføre forskellige sprogordninger. Denne artikel bestemmer ikke, at denne ordning, når den én gang er fastsat af Rådet, ikke længere senere kan ændres. Det følger heraf, at sprogordningen i forordning nr. 1 ikke kan ligestilles med et fællesskabsretligt princip« [7].

19. Herefter fastslog Retten:

»60 Hvad angår den forpligtelse, som den, der ansøger om registrering af et EF-varemærke, har i henhold til artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95 til at »angive et andet af Harmoniseringskontorets sprog, som han indvilliger i anvendelsen af som eventuelt behandlingssprog i indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager«, fremgår det, at forpligtelsen ikke, i modsætning til det af sagsøgeren og den græske regering anførte, indebærer nogen tilsidesættelse af [forbuddet mod forskelsbehandling].

61 For det første indvilliger ansøgeren alene, som det fremgår af ordlyden af artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94, i, at dette sprog eventuelt anvendes som [behandlingssprog] for så vidt angår indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager. Det følger heraf, hvilket artikel 115, stk. 4, første punktum, i øvrigt bekræfter, at så længe ansøgeren er den eneste part i sagen ved Harmoniseringskontoret, er sproget i registreringsansøgningen [behandlingssprog]. Forordning nr. 40/94 medfører derfor på ingen måde i sig selv, at der under sådanne procedurer sker forskellig behandling på grund af sproget, idet den netop garanterer, at ansøgningens sprog anvendes som [behandlingssprog] og dermed som det sprog, som de [administrative akter, hvori der træffes en afgørelse] skal være skrevet på.

7 — Præmis 58.

62 Hvad endvidere angår den omstændighed, at artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 pålægger ansøgeren at angive et andet sprog med henblik på en eventuel anvendelse heraf som [behandlingssprog] under indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, skal det fastslås, at denne bestemmelse er vedtaget med det lovlige mål at finde en sproglig løsning for de tilfælde, hvor en indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssag verserer mellem to parter, der ikke foretrækker det samme sprog, og for hvem det ikke lykkes selv at blive enige om, hvad der skal være [behandlingssprog]. Det skal i denne sidste henseende bemærkes, at parterne i indsigelses-, fortabelses-, og ugyldighedssager i henhold til artikel 115, stk. 7, i forordning nr. 40/94 efter fælles aftale kan angive et hvilket som helst af Fællesskabets officielle sprog som [behandlingssprog], hvilket er en mulighed, der navnlig kan være hensigtsmæssig for parter, hvis foretrukne sprog er det samme.

63 Det skal fastslås, at Rådet ved at forfølge det formål at definere, hvad der skal være [behandlingssproget], når der ikke er nogen aftale mellem parterne, hvis foretrukne sprog ikke er det samme, har truffet et passende og [forholdsmæssigt] valg [selv om det har behandlet de officielle sprog i Fællesskabet forskelligt]. På den ene side giver artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 ansøgeren af et EF-varemærke mulighed for, blandt de sprog, der er mest udbredt i Det Europæiske Fællesskab, at vælge det sprog, der skal være [behandlingssprog] i indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager i det tilfælde, hvor det første af ansøgeren valgte sprog ikke ønskes af den anden part i sagen. På den anden side har Rådet, idet det har begrænset valget til de sprog, hvortil kendskabet er mest udbredt i Det Europæiske Fællesskab, og idet det således har undgået, at [behandlingssproget] bliver meget forskelligt fra de sprogkundskaber, som den ene part i sagen har, holdt sig inden for grænserne for, hvad der er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål (Domstolens dom af 15.6.1986, sag 222/84, Johnston, Sml. s. 1651, præmis 38, og af 11.1.2000, sag C-285/98, Kreil, Sml. I, s. 69, præmis 23).

64 Endelig kan sagsøgeren og den græske regering ikke påberåbe sig det stykke, der ved Amsterdam-traktaten blev tilføjet til [EF-]traktatens artikel 8 D (efter ændring nu artikel 21 EF), hvorefter »enhver unionsborger kan skrive til enhver af de institutioner eller organer, der er nævnt i denne artikel eller i artikel 7 [EF], på et af de i artikel 314 [EF] nævnte sprog og få svar på samme sprog«. Artikel 21 EF vedrører Parlamentet og ombudsmandsinstitutionen, og artikel 7 EF omtaler Parlamentet, Rådet, Kommissionen, Domstolen og Revisionsretten samt Det Økonomiske og Social Udvalg og Regionsudvalget. Selv om det pågældende stykke måtte finde anvendelse, ratione temporis, i den

foreliggende sag, er Harmoniseringskontoret ikke en af de institutioner eller organer, der er opregnet i artikel 7 EF og artikel 21 EF.«

20. Retten frifandt som følge heraf Harmoniseringskontoret.

Appellen

21. I appelskriftet har appellanten nedlagt påstand om, at Rettens dom ophæves, at den anfægtede afgørelse annulleres, og at Harmoniseringskontoret pålægges at betale sagsomkostningerne ved begge instanser. Der er fremført to appelanbringender. For det første begik Retten en retlig fejl ved fortolkningen af artikel 115 i forordning nr. 40/94, eftersom den ikke tog højde for artikel 115, stk. 4, andet punktum, og for det andet begik Retten en retlig fejl, da den afviste anbringendet om, at sprogordningen, der var etableret med forordningens artikel 115, var ulovlig.

22. Den Hellenske Republik støtter appellanten, navnlig hvad angår hendes argument om, at der gælder et princip om, at alle Fællesskabets officielle sprog er lige. Harmoniseringskontoret, der er støttet af Spanien, Rådet og Kommissionen [8], har gjort gældende, at appellen bør forkastes.

23. Appelskriftet blev indleveret den 21. september 2001. Den 25. januar 2002 meddelte appellantens advokat Domstolen, at appellanten var afgået ved døden, og at hendes arvinger ønskede at videreføre appelsagen. I nærværende forslag til afgørelse bruger jeg efter omstændighederne benævnelserne »sagsøgeren« og »appellanten« som henvisning til både den afdøde, Christina Kik, og hendes arvinger.

24. Harmoniseringskontoret sendte Domstolen en skrivelse, hvori spørgsmålet om, hvorvidt appellantens arvinger havde kompetence til at fortsætte appelsagen, blev rejst, navnlig under hensyntagen til, at sagen var blevet anlagt af appellanten på baggrund af hendes erhvervsmæssige stilling som varemærkeagent.

25. Under retsmødet, ved hvilket appellanten, Harmoniseringskontoret, Spanien, Rådet og Kommissionen var repræsenteret, gjorde appellantens advokat gældende, at arvingerne havde en sådan kompetence. Harmoniseringskontoret havde ikke yderligere tilføjelser hertil, og følgelig har jeg ikke til hensigt at behandle spørgsmålet.

8 — Kommissionen har kun interveneret under appellen.

Første appelanbringende

26. Appellantens første appelanbringende er, at Retten har anlagt en forkert fortolkning af forordningens artikel 115, idet den ikke har taget højde for artikel 115, stk. 4, andet punktum. Det bestemmes i dette punktum, at er ansøgningen ikke indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog, kan Harmoniseringskontoret sende skriftlige meddelelser til ansøgeren på det andet sprog, som denne har angivet i ansøgningen. Appellanten har gjort gældende — som hun anførte i stævningen til Retten og som udtrykkeligt anerkendt af Harmoniseringskontoret under retsmødet ved Retten — at Harmoniseringskontoret altid [9] benytter sig af sin beføjelse til at føre korrespondance med ansøgerne på det andet af ansøgeren angivne sprog, hvis ikke ansøgningen er indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog. Herefter foregår hele den efterfølgende behandling på dette andet sprog, herunder den automatiske undersøgelse med hensyn til absolutte og relative registreringshindringer og uoverensstemmelser, der måtte opstå mellem ansøgeren og Harmoniseringskontoret. Det eneste, ansøgeren modtager på sit første sprog, er dokumentation for indførelsen i EF-varemærkeregisteret, der i henhold til forordningens artikel 116, stk. 2, udfærdiges på alle Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog.

27. Appellanten har gjort gældende, at Retten i konsekvens heraf tager fejl, når den i præmis 61 fastslår, at ansøgeren med angivelsen af et andet sprog indvilliger i, at dette sprog eventuelt anvendes som behandlingssprog for så vidt angår indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager. Mens dette princip rigtignok ligger til grund for artikel 115, stk. 3, har Retten ikke taget højde for det forhold, at artikel 115, stk. 4, andet punktum, giver Harmoniseringskontoret beføjelse til at fravige dette princip, når ansøgningen ikke er indgivet på et af Harmoniseringskontorets arbejdssprog. Rettens slutning — at så længe ansøgeren er den eneste part i sagen ved Harmoniseringskontoret kan forordningen ikke i sig selv medføre, at der sker forskelsbehandling på grund af sproget — er derfor ikke rigtig. Konsekvensen af forordningen er, at alle ansøgninger bliver behandlet på et af Harmoniseringskontorets sprog.

28. I dommens præmis 62 og 63 har Retten endvidere taget fejl af rækkevidden af artikel 115, stk. 4, andet punktum. Det forhold, at angivelsen af et andet sprog medfører benyttelsen af dette sprog i sagsbehandlingen — når ansøgningen ikke er indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog — kan ikke bidrage til at besvare spørgsmålet om sprog i kontradiktoriske sager og kan derfor ikke anses for at være et passende og forholdsmæssigt valg.

29. Harmoniseringskontoret har gjort gældende, at det første appelanbringende bør afvises, for så vidt som det støtter ret på

9 — Det bør imidlertid bemærkes, at Harmoniseringskontoret i den foreliggende sag synes at have fraveget denne praksis og gennem hele forløbet at have ført korrespondance med ansøgeren på nederlandsk.

artikel 115, stk. 4. Harmoniseringskontoret har påpeget, at Retten afviste ansøgerens anbringende om, at hele artikel 115 var retsstridig, i det omfang det vedrørte andre bestemmelser i denne artikel end artikel 115, stk. 3, der lå til grund for den indklagede afgørelse, og Harmoniseringskontoret mener ikke, at Domstolen bør ophæve denne afgørelse, navnlig når henses til, at appellanten ikke i appellen har anført noget nærmere til anfægtelse af afgørelsen. Rådet og Spanien har også gjort gældende, at det første appelanbringende bør afvises. Som Retten bemærkede i dommens præmis 32 og 33, lå artikel 115, stk. 3, til grund for den indklagede afgørelse. Derfor kunne ansøgeren ikke gøre en ulovlighedsindsigelse gældende i forhold til de andre bestemmelser i artikel 115. Eftersom appellanten ikke har anfægtet disse præmisser, kan hun ikke nu anfægte lovligheden af disse andre bestemmelser i artikel 115.

30. Disse argumenter er jeg ikke enig i. Jeg mener ikke, at appellanten fremsætter de argumenter, hun fremsatte for Retten, og som ved denne blev delvist afvist. I appelsagen fokuserer hun derimod på Rettens analyse i præmis 61, hvori den tager stilling til sagens realitet og ikke dens formalitet. På baggrund af ordlyden af artikel 115, stk. 3, bemærker Retten i denne præmis, »at så længe ansøgeren er den eneste part i sagen ved Harmoniseringskontoret, er sproget i registreringsansøgningen [behandlingssprog]«. På den baggrund fastslår Retten: »Forordning nr. 40/94 medfører [...] på ingen måde i sig selv, at der under sådanne procedurer sker forskellig behandling på grund af sproget, idet den netop garanterer, at ansøgningens sprog anvendes som [behandlingssprog] og dermed som det sprog, som de [administrative akter, hvori der træffes en afgørelse] skal være skrevet på«. Efter appellantens opfattelse er disse to udtalelser retligt urigtige på grund af indholdet af artikel 115, stk. 4, andet punktum. Efter min opfattelse kan appellantens første appelanbringende antages til realitetsbehandling.

31. Vedrørende realitetsspørgsmålet, der rejses med det første appelanbringende, har Harmoniseringskontoret — støttet af Rådet og Kommissionen — gjort gældende, at Retten under ingen omstændigheder overså artikel 115, stk. 4, andet punktum. Selv om der ikke var nogen udtrykkelig henvisning til dette punktum i præmis 60-63, gælder den retlige analyse heri for hele artikel 115. Endvidere viser en nærlæsning af dommen klart, at Retten tog højde for anvendelsesområdet og virkningen af artikel 115 som et hele.

32. Harmoniseringskontoret har tilføjet, at ansøgere, der indgiver deres ansøgning på et andet sprog end et af dets arbejdssprog, i deres skriftlige og mundtlige kontakter med Harmoniseringskontoret vedbliver at være berettiget til at anvende ansøgningens sprog, så længe de er eneste part i sagen. Artikel 115, stk. 4, andet punktum, overlader Harmoniseringskontoret et valg, der skal træffes under hensyntagen til alle relevante omstændigheder og navnlig til en eventuel anmodning fra ansøgeren om, at

Harmoniseringskontoret kun anvender sproget i ansøgningen som behandlingssprog, så længe ansøgeren er den eneste part. Dette er netop, hvad der skete i nærværende sag. Appellanten underrettede Harmoniseringskontoret om, at hun ønskede at modtage alle meddelelser på nederlandsk, og dette efterkom Harmoniseringskontoret omgående. Den valgmulighed, som artikel 115, stk. 4, andet punktum, giver Harmoniseringskontoret, kan derfor ikke påvirke den af Retten fastslåede konklusion i præmis 61.

33. Ifølge Harmoniseringskontoret er valgmuligheden i henhold til den nævnte bestemmelse imidlertid ikke begrænset — sådan som Retten har antaget — til dokumenter, der ikke er administrative akter, hvori der træffes en afgørelse, men omfatter alle skriftlige meddelelser.

34. Rådet har gjort gældende, at Harmoniseringskontoret ved anvendelsen af artikel 115, stk. 4, andet punktum, bør respektere det grundlæggende princip vedrørende sager, hvori ansøgeren er den eneste part, nemlig at behandlingssproget er ansøgningssproget. Følgelig skal de administrative akter, hvori der træffes en afgørelse, udfærdiges på ansøgningssproget. Appellantens fortolkning af artikel 115, stk. 4, andet punktum, ville gøre det ovennævnte princip virkningsløst. Rådet har tilføjet, at måden, hvorpå Harmoniseringskontoret har anvendt bestemmelsen, ikke kan påvirke dennes gyldighed.

35. Kongeriget Spanien støtter det synspunkt, at artikel 115 garanterer anvendelsen af ansøgningssproget som behandlingssprog — og dermed det sprog på hvilket [administrative akter, hvori der træffes en afgørelse] skal udfærdiges — så længe en varemærkeansøger er den eneste part i en sag. Dette hindrer imidlertid ikke Harmoniseringskontoret i at anvende det andet sprog i andre meddelelser. Appellanten har ikke gjort gældende eller søgt at bevise, at administrative akter, hvori der blev truffet en afgørelse, og som var affattet på et andet sprog end behandlingssproget, blev fremsendt til hende, eller at Harmoniseringskontoret afviste at anvende behandlingssproget, efter at hun havde anmodet det herom.

36. Det forhold, at appellanten tilsyneladende ikke direkte led skade på grund af artikel 115, stk. 4, andet punktum, fordi Harmoniseringskontoret hele tiden meddelte sig til hende på nederlandsk, svækker ikke efter min opfattelse hendes anbringende om, at den af Retten nåede slutning — om, at forordningen ikke medfører forskelsbehandling på grund af sproget i sager, hvor ansøgeren er den eneste part — i retlig henseende var forkert. Det er værd at gentage, at appellanten ikke direkte med sit første appelanbringende har anfægtet lovligheden af artikel 115, stk. 4 [10], idet hun snarere har kritiseret Retten for ikke at have

10 — Som et subsidiært punkt i forbindelse med det andet appelanbringende har hun derimod direkte anfægtet lovligheden af artikel 115, stk. 4, andet punktum. Som jeg forklarer i punkt 74 nedenfor, mener jeg, at dette anbringende må afvises.

taget højde for denne bestemmelse, da den traf afgørelse om lovligheden af artikel 115, stk. 3. Man bør holde sig for øje, at det er kravet i artikel 115, stk. 3 — som pålægger en EF-varemærkeansøger at angive et af Harmoniseringskontorets arbejdssprog som andet sprog — der har været til skade for appellanten, idet hendes ansøgning om at registrere et EF-varemærke blev afvist under henvisning til hendes manglende opfyldelse af denne formforskrift.

37. Det følger forudsætningsvis af præmis 61, og navnlig af præmissens konklusion, at Retten mente, at Harmoniseringskontoret med undtagelse af administrative akter, hvori der træffes en afgørelse, var berettiget til at udfærdige dokumenter på et andet sprog end behandlingssproget. Denne ret kan kun udspringe af artikel 115, stk. 4, andet punktum. Retten må derfor have fortolket denne bestemmelse på en sådan måde, at den gav Harmoniseringskontoret en ret til at anvende det andet af ansøgeren angivne sprog i forbindelse med skriftlige meddelelser bortset fra administrative akter, hvori der træffes en afgørelse. For så vidt var det forkert, da Retten konstaterede, at forordningen »medfører derfor på ingen måde i sig selv, at der under sådanne procedurer sker forskelsbehandling på grund af sproget«. Som det vil stå klart, mener jeg imidlertid ikke, at det af det forhold, at forordningen behandler sprogene forskelligt, følger, at den på nogen måde er ulovlig.

Andet appelanbringende

38. Med sit andet appelanbringende har appellanten gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, da den afviste hendes anbringende om, at sprogordningen, der er etableret ved forordningens artikel 115, er ulovlig.

Det principale argument

39. Appellanten har principalt gjort gældende, at denne bestemmelse er i strid med artikel 12 EF, fordi den begunstiger visse officielle sprog og dermed visse unionsborgere. Navnlig har hun gjort gældende, at i) sprogordningen i strid med det grundlæggende princip om sprogenes ligeberettigelse — der navnlig er fastslået i artikel 12 EF — indebærer en forskelsbehandling på grund af sprog, ii) at en sådan forskelsbehandling ikke kan begrundes ud fra praktiske hensyn, og iii) at selv hvis ordningen kunne begrundes herud fra, er den ikke forholdsmæssig. Ydermere har Den Hellenske Republik gjort gældende, at der i forordningen er givet en utilstrækkelig begrundelse for valget af sprogordning.

Tilsidesættelse af det grundlæggende princip om sprogenes ligestilling

40. Ifølge Retten havde appellanten gjort gældende, at der er en konflikt mellem på

den ene side forordningens artikel 115, og på den anden side artikel 12 EF, sammenholdt med artikel 1 i forordning nr. 1, idet artikel 115 er i strid med et angiveligt fællesskabsretligt princip om forbud mod forskelsbehandling af De Europæiske Fællesskabers officielle sprog [11].

41. Retten bemærkede først, at forordning nr. 1 alene er en afledt retsakt, og at medlemsstaterne ikke i traktaten har fastsat en sprogordning, eftersom artikel 290 EF blot giver Rådet beføjelse til ved enstemmighed at vedtage institutionernes sprogordning. Sprogordningen i forordning nr. 1 kunne derfor ikke ligestilles med et fællesskabsretligt princip, og sagsøgeren kunne derfor ikke påberåbe sig artikel 12 EF, sammenholdt med forordning nr. 1, for at godtgøre, at artikel 115 var ulovlig [12].

42. Så vidt synes denne slutning rigtignok at være korrekt. Imidlertid er det muligt, at den ikke fuldt ud besvarer det rejste spørgsmål. Uanset at appellantens anbringender ved Retten var kortfattede, er det muligt, at hun alene påberåbte sig forordning nr. 1 som et yderligere anbringende til støtte for hendes principale argument om, at sprogordningen var udtryk for forskelsbehandling i strid med artikel 12 EF. Antagelsen synes at have været — og dette er bekræftet ved de noget mere præciserende argumenter i forbindelse med appellen — at artikel 12 EF i sig selv er udtryk for et grundlæggende princip om, at alle de officielle sprog er ligestillet. Den Hellenske Republik støtter appellanten heri.

43. Jeg føler mig imidlertid ikke overbevist af den for Domstolen fremførte argumentation til støtte for denne påstand.

44. For det første har appellanten og Den Hellenske Republik blot erklæret, at sprogenes ligestilling er et grundlæggende princip i fællesskabsretten, hvortil appellanten har tilføjet, at princippet frem for alt er stadfæstet i artikel 314 EF. Sprogenes ligestilling er imidlertid ikke et grundlæggende princip. Som det vil fremgå, har appellanten ikke fremført nogen argumenter, der har kunnet påvise dette. Artikel 314 EF giver heller ingen støtte herfor. Denne artikel bestemmer alene, at alle sproglige versioner af traktaten har samme gyldighed. Fra denne konstatering kan der ikke udledes noget princip om, at alle Fællesskabets officielle sprog i alle forhold skal være ligestillet. Dette er så meget desto mere åbenbart, når henses til, at irsk indgår blandt de sproglige versioner af traktaten, der angives at have gyldighed. Imidlertid er irsk i de fleste sammenhænge ikke et af Fællesskabets officielle sprog. Navnlig er det ikke omfattet af »de officielle sprog og

11 — Præmis 57.
12 — Præmis 58 og 59.

arbejdssprogene for Unionens institutioner«, der er opregnet i artikel 1, i forordning nr. 1 [13].

45. For det andet har appellanten gjort gældende, at Domstolen har bekræftet, at samtlige sproglige versioner principielt bør tillægges den samme værdi uanset størrelsen af befolkningen i den medlemsstat, der benytter sig af det pågældende sprog [14]. Den Hellenske Republik har påpeget samme forhold [15]. Denne udtalelse blev imidlertid fremsat i forbindelse med behovet for en ensartet fortolkning af fællesskabslovgivningen og drejer sig om den undersøgelse, Domstolen lejlighedsvis påtager sig, og som består i at sammenligne de forskellige sproglige versioner i sager, hvor der er uoverensstemmelser mellem nogle af disse versioner. Udtalelsen støtter ikke i sig selv — og kan ikke støtte — det synspunkt, at de officielle sprog i alle forhold og til alle formål skal være ligestillet.

46. Appellanten anfører herefter, at det grundlæggende princip om de officielle sprogs ligestilling er nærmere reguleret og bekræftet i forordning nr. 1. I denne forordning, hvis hjemmel er det, der nu er artikel 290 EF [16], er nedfældet den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område [17]. Imidlertid anføres det ingen steder, at alle Fællesskabets sprog skal anvendes som arbejdssprog af alle Unionens institutioner til alle formål, og et sådant princip kan heller ikke udledes heraf. Under alle omstændigheder er Harmoniseringskontoret ikke en institution. Harmoniseringskontoret er hverken nævnt i artikel 7, stk. 1, EF, der opregner institutionerne, eller i traktatens femte del, hvis titel er »Fællesskabets institutioner«. Endvidere bekræfter præamblen til forordning nr. 40/94 [18], at Harmoniseringskontoret ikke er en institution og ikke var bestemt til at blive behandlet som sådan.

47. Dernæst har appellanten og Den Hellenske Republik påberåbt sig artikel 21 EF. I denne artikel anføres det, at enhver unionsborger kan skrive til »enhver af de institutioner eller organer, der er nævnt i denne artikel eller i artikel 7«, på ethvert af de officielle sprog og få svar på samme sprog. Artikel 21 EF vedrører Parlamentet og ombudsmandsinstitutionen. Artikel 7 EF vedrører Parlamentet, Rådet, Kommissionen, Domstolen, Revisionsretten (som samlet beskrives som »institutioner«), Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. Harmoniseringskontoret er dermed ikke blandt de institutioner og organer, artikel 21 finder anvendelse på, og den slutning, Retten i præmis 64 når frem til i denne henseende, er tydeligvis rigtig. Under alle omstændigheder drejer nærværende sag sig ikke om unionsborgernes rettigheder, når de handler i denne egenskab, men om en varemærkeagents

13 — Gengivet i punkt 4 ovenfor.

14 — Domstolens dom af 2.4.1998, sag C-296/95, EMU Tabac m.fl., Sml. I, s. 1605, præmis 36.

15 — Den Hellenske Republik henviser til Domstolens dom af 27.3.1990, sag C-372/88, Cricket St. Thomas, Sml. I, s. 1345.

16 — Gengivet i punkt 2 ovenfor.

17 — Jf. citatet fra præamblen i punkt 3 ovenfor.

18 — Jf. ellevte betragtning, gengivet i punkt 8 ovenfor.

erhvervsmæssige virksomhed, når vedkommende indgiver en ansøgning om varemærkeregistrering.

48. Endelig har appellanten anført, at vigtigheden af princippet om sprogenes ligestilling er fremhævet i Domstolens retspraksis, der ofte har bekræftet, at artikel 12 EF kræver, at personer, der befinder sig i en fællesskabsretligt reguleret situation i en anden medlemsstat, skal behandles nøjagtig ligesom den pågældende medlemsstats egne statsborgere [19], og at beskyttelsen af den enkeltes rettigheder og muligheder på det sproglige område har en særlig betydning [20].

49. Den eneste af de nævnte sager, der handler om retten til at anvende et bestemt sprog, er imidlertid Mutsch-sagen og Bickel og Franz-sagen, hvoraf ingen er til nogen hjælp for appellanten. Ikke i en af sagerne blev det påstået eller fastslået, at begrænsninger af en sagsøgers ret til at anvende sit modersmål var en tilsidesættelse af et grundlæggende princip om, at alle Fællesskabets sprog skal være ligestillet. Mutsch-sagen drejede sig om lovligheden af belgiske bestemmelser om anvendelsen af sprog ved de nationale domstole. Disse bestemmelser indebar, at når en belgisk statsborger, der boede i et tysktalende område, stod tiltalt, skulle processproget ved den pågældende kriminalret være tysk. Mutsch, en luxembourgsk statsborger, søgte at støtte ret på denne bestemmelse, men anklagemyndigheden mente ikke, at dette var muligt, eftersom han ikke var belgisk statsborger. I sagens kerne fastslog Domstolen, at det forhold, at Mutsch på grund af sin nationalitet blev afskåret fra at nyde godt af bestemmelsen, udgjorde en forskelsbehandling. I Bickel og Franz-sagen var spørgsmålet tilsvarende, hvorvidt Italien lovligt kunne nægte Bickel, en østrigsk statsborger, og Franz, en tysk statsborger, en ret til at vælge brugen af tysk i straffesager, hvilket var en ret, der tilkom personer med bopæl i provinsen Bolzano. Domstolen fastslog, at bestemmelser, hvorefter retten til at forlange, at en sag foretages på den pågældendes sprog, er betinget af, at han er bosat i det pågældende område, stiller indenlandske statsborgere bedre end statsborgere fra andre medlemsstater, og at de derfor er i strid med forbuddet mod forskelsbehandling.

50. Af de ovennævnte grunde mener jeg ikke, at appellanten har kunnet påvise, at artikel 12 EF fastsætter et grundlæggende fællesskabsretligt princip om, at alle officielle sprog i alle forhold og til alle formål skal være ligestillet. Afgørelsen fra Retten, der er nævnt i punkt 41 ovenfor, ligger følgelig fast, og desuden kunne den formodentlig have været udtrykt i mere generelle vendinger.

19 — Domstolens dom af 2.2.1989, sag 186/87, Cowan, Sml. s. 195, præmis 10, af 26.9.1996, sag C-43/95, Data Delecta og Forsberg, Sml. I, s. 4661, præmis 16, og af 24.11.1998, sag C-274/96, Bickel og Franz, Sml. I, s. 7637, præmis 14.

20 — Domstolens dom af 11.7.1985, sag 137/84, Mutsch, Sml. s. 2681, præmis 11.

Den forskellige behandling af sprogene

51. Da Retten havde nået til den slutning, at sagsøgeren ikke kunne støtte ret på artikel 12 EF, sammenholdt med forordning nr. 1, som grundlag for at påvise, at forordningens artikel 115 var ulovlig, tog Retten fat på det mere almene spørgsmål om, hvorvidt den forpligtelse, som den, der ansøger om registrering af et EF-varemærke, har i henhold til forordningens artikel 115, stk. 3, til at »angive et andet af Harmoniseringskontorets sprog, som han indvilliger i anvendelsen af som eventuelt behandlingssprog i indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager«, tilsidesætter forbuddet mod forskelsbehandling.

52. I præmis 62 erkendte Retten indirekte, at artikel 115, stk. 3, i det omfang den vedrører kontradiktoriske sager, behandler Fællesskabets officielle sprog forskelligt, idet den begrænser de sprog, der kan anvendes i sådanne sager (i de fleste tilfælde), til et af Harmoniseringskontorets sprog. Imidlertid nåede Retten til den slutning [21], at kravet i artikel 115, stk. 3, både var begrundet og forholdsmæssigt. Eftersom appellanten synes at anfægte denne slutning, vil jeg behandle hendes argumenter herom.

21 — I præmis 62 og 63.

Begrundelse og forholdsmæssighed

53. Retten har anført, at kravet i artikel 115, stk. 3, om, at ansøgeren skal angive et andet sprog, der kan anvendes som behandlingssprog under indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, er vedtaget med det lovlige mål at finde en sproglig løsning for de tilfælde, hvor en indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssag verserer mellem to parter, der ikke foretrækker det samme sprog, og for hvem det ikke lykkes selv at blive enige om, hvad der skal være behandlingssproget [22]. Retten konkluderer: »Det skal fastslås, at Rådet ved at forfølge det formål at definere, hvad der skal være [behandlingssproget], når der ikke er nogen aftale mellem parterne, hvis foretrukne sprog ikke er det samme, har truffet et passende og [forholdsmæssigt] valg [og Rådet har] holdt sig inden for grænserne for, hvad der er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål« [23].

54. Følgelig tiltrådte Retten forudsætningsvis de argumenter, der var blevet fremført af Rådet, og som Retten i dommen sammenfattede som følger:

»[...] [sprogordningen i forordningen] har til formål at give virksomheder mulighed for gennem en enhedsprocedure, der er hurtig, gennemførlig og tilgængelig, at få

22 — Præmis 62.
23 — Præmis 63.

registreret et EF-varemærke. Hvad angår procedurens gennemførlighed har Rådet bemærket, at en procedure ved et af appelkamrene ved Harmoniseringskontoret f.eks. ikke kan foretages på flere sprog på grund af Harmoniseringskontorets struktur og behovet for oversættere. Det valg, Rådet foretog ved vedtagelsen af forordning nr. 40/94, byggede på en afvejning af dels virksomhedernes interesser, og dels de eventuelle ulemper, som sagsøgeren har påberåbt sig. [...] Rådet har endelig forklaret, at dets valg ligeledes var inspireret af budgetmæssige overvejelser. Det har i denne henseende bemærket, at der skulle have været fastsat et yderligere budget for Harmoniseringskontoret på [flere gange 10 mio. EUR om året], såfremt sprogordningen ikke var blevet valgt« [24].

55. Appellanten har gjort gældende, at Domstolen gennem mange år konstant har afvist argumenter fremført af medlemsstaterne, når de ud fra praktiske hensyn søgte at begrunde en tilsidesættelse af det grundlæggende princip om ligebehandling. Rådet kan derfor ikke som anbringende fremføre de uønskede økonomiske konsekvenser, der ville følge, hvis alle de officielle sprog skulle anerkendes som Harmoniseringskontorets arbejdssprog. Alle EU's institutioner og andre organer har en lang tradition for at meddele sig til borgerne på alle de officielle sprog. Således behandler Generaldirektoratet for Konkurrence hvert år en række fusioner, der kan meddeles på et hvilket som helst sprog, hvilket tilsvarende gælder for underretning om påtænkt statsstøtte. EF-Sortsmyndigheden [25] foretager også sagsbehandling på alle de officielle sprog.

56. Harmoniseringskontoret, Kongeriget Spanien, Rådet og Kommissionen mener alle, at den forskellige behandling af sprogene i kontradiktoriske sager, der følger af artikel 115, er objektivt begrundet, og at Retten med rette nåede frem til dette. Kongeriget Spanien og Rådet har tilføjet, at appellanten ikke har fremført argumenter, der kan anfægte dette. Harmoniseringskontoret henviste under retsmødet til tal, der skulle understrege de uacceptable økonomiske konsekvenser af at gøre alle officielle sprog til arbejdssprog. Rådet har tilføjet, at det i forbindelse med udstedelsen af forordningen var nødt til at afveje virksomheders interesser — uanset om de var ansøgere eller tredjemænd — over for de angivne hypotetiske og indirekte virkninger på den konkurrencemæssige stilling for visse varemærkeagenter.

57. Det fremgår klart af forordningens tilblivelsesproces, at bestemmelsen i artikel 115, stk. 3, rent faktisk blev vedtaget med det lovlige formål at finde en sproglig løsning i kontradiktoriske sager, sådan som Retten har anført.

24 — Præmis 53 og 54.

25 — Oprettet ved Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27.7.1994 om EF-sortsbeskyttelse (EFT L 227, s. 1).

58. I det oprindelige forslag til forordningen [26] (udfærdiget i 1980) er ordlyden af artikel 103 med overskriften »[Sprog]«: »Registreringsmyndighedens arbejdssprog er [...]«. Det var således hensigten at begrænse Harmoniseringskontoret til at anvende et enkelt sprog i sin sagsbehandling. Det fremgår klart af begrundelsen, der blev fremsendt sammen med forslaget, at Kommissionen havde gjort sig grundige overvejelser om en passende sprogordning.

59. Navnlig bemærkede Kommissionen for det første, at »med oprettelsen af et varemærkekontor opstår et helt nyt problem for Fællesskabet, hvad angår vedtagelsen af sprogordninger, idet kontoret vil være det første fællesskabsorgan, der træffer administrative afgørelser efter en formaliseret og præcist defineret flerleddet procedure«. For det andet henviste Kommissionen til »problemet med det blotte antal af ansøgninger om EF-varemærker, der indgives til kontoret, der er anslået til 10 000 om året«. Det kan bemærkes, at det gennemsnitlige årlige antal nu overstiger 40 000.

60. Kommissionen understregede, at det var centralt for EF-varemærkets succes, at man fandt en procedure, der var billigere end de eksisterende syv nationale registreringsprocedurer. Hvis Fællesskabets almindelige sprogordning var blevet vedtaget, ville dette have medført oversættelses- og tolkningsomkostninger på omkring 100 mio. BEF, idet hver varemærkeansøgning ville have indebåret oversættelsesomkostninger på mindst 10 000 BEF [27] i et Fællesskab med seks sprog. De gebyrer, man havde måttet afkræve brugerne, ville derfor have været så høje, at EF-varemærket ville have mistet sin tiltrækningskraft og ikke være blevet anvendt. Derudover understregede Kommissionen, at kontoret med syv sprog (fra 1981) og siden otte og ni sprog ikke ville have været i stand til at behandle tusinder af sager inden for den påkrævede tidsfrist.

61. I dag er der som bekendt 11 officielle sprog, og snart vil der muligvis være 20. De af Kommissionen udtrykte betænkeligheder har derfor desto større vægt.

62. Forordningen, som den endelig blev vedtaget, indebar rent faktisk ikke et enkelt sprog, idet man valgte en mere differentieret ordning. Bemærkningerne viser ikke desto mindre, at man frem for alt ville sikre, at EF-varemærkeordningen kunne fungere. Som det fremgår af Rådets indlæg ved Retten, som sammenfattet ovenfor [28], lå dette hensyn også Rådet på sinde.

26 — Forslag til Rådets forordning om EF-varemærker forelagt Rådet af Kommissionen den 25.11.1980 (EFT C 351 af 31.12.1980, s. 5).

27 — 1980-tal.

28 — Se punkt 54.

63. Den parallel, appellanten drager til medlemsstater, der af økonomiske grunde søger at forsvare sig mod anklager om tilsidesættelse af grundlæggende traktatfæstede frihedsrettigheder, er efter min opfattelse ikke rammende. Ved fastlæggelsen af den retlige ramme for oprettelsen af Harmoniseringskontoret, herunder for sprogordningen, lod Rådet sig med rette lede af nødvendigheden af, at etablere en ordning, der ville fungere. Det følger af sund fornuft, at man ved at pålægge Harmoniseringskontoret et krav om til alle formål at sagsbehandle på alle officielle sprog, ville have undermineret dette mål alvorligt, så meget desto mere som at der tydeligvis ville blive stadigt flere officielle sprog fremover[29]. Det giver sig selv, at erhvervsorganisationer — der almindeligvis repræsenterer langt størstedelen af dem, som EF-varemærket var beregnet på at gavne — indtog samme synspunkt[30]. Hvis Rådet havde pålagt den obligatoriske brug af alle fællesskabssprog til alle forhold, ville det efter min mening have været både ubegrundet og uforholdsmæssigt.

64. De paralleller, appellanten drager til Kommissionens arbejde inden for fusioner og statsstøtte og til EF-Sortsmyndigheden, er efter min mening heller ikke relevante, allerede fordi der er så store forskelle i arbejdsbyrde. Således har Harmoniseringskontoret under retsmødet anført, at det i perioden fra begyndelsen af 1996 til slutningen af oktober 2002 har behandlet 288 946 ansøgninger (et årligt gennemsnit på over 40 000), og at det i samme periode har registreret 55 889 indsigelsessager (et årligt gennemsnit på 8 000), mens Kommissionen i 2001 kun vedtog 340 beslutninger om fusioner og (i Generaldirektoratet for Konkurrence) 451 beslutninger om statsstøtte[31]. Hvad angår EF-Sortsmyndigheden meddelte den i 2001 1 518 sortsbeskyttelser[32], og Rådet anfører i sit skriftlige indlæg, at der i løbet af seks år kun har været 12 indsigelsessager.

65. Det sidste tal viser en anden svaghed, når det gælder at finde støtte for argumentet om, at Harmoniseringskontorets sprogordning er ulovlig i sammenligning med andre fællesskabsorganer. Da ordningen blev etableret, var Harmoniseringskontoret det eneste sådanne fællesskabsorgan, der skulle behandle et betydeligt antal af tvister mellem personer, der ikke nødvendigvis havde et fælles sprog. Senere blev kompetencen for Retten udvidet til at omfatte sådanne tvister i form af en prøvelsesret i forhold til Harmoniseringskontorets afgørelser. Det er betegnende, at den almindelige sprogordning ved Domstolen og Retten i Første Instans ikke finder anvendelse i sådanne sager til efterprøvelse. Netop fordi parterne vil være personer, der

29 — Det bør erindres, at hver gang et nyt officielt sprog bliver tilføjet, stiger antallet af mulige sprogpar — hvilket bestemmer organisationen for oversættelse og tolkning — eksponentielt. Hvor der således var 12 kombinationsmuligheder på baggrund af de oprindelige fire fællesskabssprog, er der 110 på baggrund af de eksisterende 11 sprog, og der vil være 380 på baggrund af 20 mulige sprog i fremtiden.

30 — Jf. eksempelvis E. Armitage: »The Community Trade Mark — an assessment after the hearing of interested organisations« i *European Intellectual Property Review* 1979, s. 133, og W. Mark: »The advantages and disadvantages of the Community Trade Mark as seen by industry and the consumer« i *European Intellectual Property Review* 1979, s. 312.

31 — Tal fra Kommissionens hjemmeside.

32 — Tal fra EF-Sortsmyndighedens hjemmeside, Årsberetning 2001.

ikke nødvendigvis har et fælles sprog, fandt man det nødvendigt at fastlægge særlige bestemmelser til afgørelse af sprogbrug [33].

66. Appellanten har endelig i forbindelse med spørgsmålet om forholdsmæssighed argumenteret for, at Rådet kunne have nået det samme mål med en mindre grad af forskelsbehandling ved at udpege et enkelt officielt sprog, som eksempelvis engelsk, i forhold til alle sager ved Harmoniseringskontoret. Dette argument forekommer bizart. Det er svært at se, hvordan en begunstigelse af ét sprog kan anses for at resultere i en mindre grad af forskelsbehandling end begunstigelsen af fem. Imidlertid mener jeg ikke, at det er nødvendigt at tage stilling til dette argument, idet appellanten ved fremførelsen heraf har gjort et helt nyt anbringende gældende, som ikke blev gjort gældende ved Retten. Eftersom Domstolen i en appelsag kun har beføjelse til at efterprøve den retlige vurdering, Retten har foretaget vedrørende anbringender, der er gjort gældende ved denne instans, kan en appellant ikke gøre et nyt anbringende gældende, der vedrører sagens realitet.

Tilsidesættelse af begrundelsespligten

67. Den Hellenske Republik har i sin svarskrivelse gjort gældende, at den ved Retten havde gjort gældende, at der ikke i forordningen var blevet givet nogen begrundelse for den deri fastsatte begrænsning af sprog, men at Retten hverken tog stilling til dette anbringende eller havde taget det op ex officio. Selv om præmis 62 og 63 i Rettens dom synes at have taget stilling til, hvorvidt der forelå gyldige grunde for sprogordningen, som er indført ved forordningen, har Den Hellenske Republik gjort gældende, at Retten reelt ikke foretog en vurdering af forordningens begrundelse, men tværtimod tilføjede en begrundelse, hvor der ingen var. Det følger imidlertid klart af retspraksis, at Retten under ingen omstændigheder kan sætte sin egen begrundelse i stedet for den, udstederen af den anfægtede retsakt har angivet [34].

68. Den Hellenske Republiks interventionsindlæg ved Retten indeholder to sætninger angående spørgsmålet om begrundelse, hvori det anføres, at forordningen ikke giver nogen begrundelse for den betydelige fravigelse fra en regel — nemlig om sprogenes ligestilling — der ikke til dato har været fraveget. Således byggede Den Hellenske Republiks synspunkt om, at sprogordningen i forordningen skulle have været begrundet, tydeligvis på den opfattelse, at der i primær fællesskabsret eksisterede et princip om sprogenes ligestilling. Således blev det også forstået af Retten, der sam-

33 — Jf. artikel 131 i procesreglementet for Retten i Første Instans. (I lighed med de andre bestemmelser i procesreglementet for Domstolen og Retten i Første Instans vedrørende sprog finder denne bestemmelse i kraft af artikel 64 i Domstolens statut anvendelse, indtil bestemmelserne, der regulerer sprogordningerne ved de to instanser, er blevet indføjet i statutten).

34 — Domstolens dom af 27.1.2000, sag C-164/98 P, DIR International Film m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 447, præmis 38.

menfattede Den Hellenske Republiks argument som følger:

»Denne fravigelse af den primære fællesskabsret er så meget desto mere alvorlig, som den overhovedet ikke er begrundet i forordningen« [35].

69. Det skal indrømmes, at Retten ikke i dommen vender tilbage til dette spørgsmål. Eftersom Retten imidlertid fastslog (og efter min mening med rette), at der ikke var sket nogen fravigelse fra den primære fællesskabsret, var der ikke nogen grund til at behandle dette anbringende mere indgående.

70. I hvert fald er det fast retspraksis, at man ikke behøver at begrunde hver eneste bestemmelse i en retsakt. Navnlig har Domstolen udtalt, at man ikke i en general retsakt, såsom en forordning, behøver at konkretisere de ofte talrige og komplekse retlige forhold eller faktiske omstændigheder, der udgør retsaktens genstand, så længe disse omstændigheder indgår i en større sammenhæng. Præamblen kan indskrænkes til at angive de generelle forhold, der førte til gennemførelsen af retsakten, og det generelle mål, den er bestemt til at nå. Hvis det mål, der forfølges, i det væsentlige fremgår af retsakten, vil det være overflødigt at kræve en særlig begrundelse for de enkelte afgørelser af teknisk art, som lovgiver har truffet [36].

71. I nærværende sag er den med forordningen oprettede sprogordning genstand for én artikel ud af 143. De principper, som er anført i foregående punkt, finder efter min opfattelse klart anvendelse. Forordningens generelle og væsentlige mål er tydeligt forklaret i de 18 betragtninger. Det ville være uforholdsmæssigt at kræve angivelsen af en udtrykkelig begrundelse for hver artikel, der fastsætter særlige detaljer i EF-varemærkeordningen, som forordningen sigter på at oprette.

72. Endelig mener jeg ikke, at der er noget belæg for, at Retten forsøgte at erstatte lovgivers begrundelse med sin egen. Som Den Hellenske Republik selv har gjort gældende, behandlede Retten ikke direkte dets anbringende vedrørende manglende begrundelse i forordningen. I præmis 62 og 63, som Den Hellenske Republik har henvist til, behandlede Retten det separate spørgsmål om, hvorvidt den forskellige behandling af sprog i kontradiktoriske sager var begrundet og forholdsmæssig.

35 — Præmis 45.

36 — Jf. Domstolens dom af 13.3.1968, sag 5/67, Beus, Sml. 1965-1968, s. 469, org.ref.: Rec. s. 125, på s. 143, af 11.5.1983, sag 244/81, Klöckner-Werke mod Kommissionen, Sml. s. 1451, præmis 33, og af 29.2.1996, sag C-122/94, Kommissionen mod Rådet, Sml. I, s. 881, præmis 29.

Det subsidiære argument

73. I forbindelse med sit andet appelanbringende har appellanten subsidiært gjort gældende, at selv om artikel 115 i sin helhed ikke er ulovlig, er artikel 115, stk. 4, andet punktum, ulovlig, eftersom dette punkt ikke bare er uforeneligt med forbuddet mod forskelsbehandling, men også med det i artikel 115, stk. 1, og i artikel 115, stk. 4, første punktum, indeholdte princip om, at ansøgningssproget er behandlingssproget.

74. Jeg er enig med Harmoniseringskontoret, Kongeriget Spanien, Rådet og Kommissionen i, at dette anbringende åbenbart ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom den anfægtede afgørelse ikke var baseret på artikel 115, stk. 4, andet punktum. Endvidere er appellanten heller ikke på nogen måde blevet stillet ringere i medfør af denne bestemmelse, eftersom det fremgår, at Harmoniseringskontoret fra begyndelsen rent faktisk meddelte sig til hende på nederlandsk. Endelig forekommer det anbringende, at artikel 115, stk. 4, andet punktum, i sig selv er ulovlig, at være et helt nyt anbringende, der ikke er blevet gjort gældende ved Retten. Appellantens subsidiære argument kan følgelig ikke antages til realitetsbehandling.

Forslag til afgørelse

75. Jeg er derfor af den opfattelse, at Domstolen bør træffe følgende afgørelse:

1) Appellen forkastes.

2) Appellanten betaler appelsagens omkostninger.